

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 19.

V Ljubljani, v soboto 12. maja 1900.

Letnik V.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15**. Uradne ure od 9—12 ure dop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Češka obstrukcija v državnem zboru.

Tri leta že umira naš parlament in vsi poskusi različnih vlad, da bi spravili državni voz na kak način iz blata, so se žalostno izjalovili. No, treba je priznati, da ti poskusi niso bili niti prav resno zasnovani, a še manj spretno izvedeni. Ob nastopu ministerstva Körberjevega pa se je začelo nekoliko jasni; stavile so se na novo vladno precejšnje nade, posebno še tedaj, ko se ji je posrečilo sklicati češko-nemške pravne konference. Že to se je zdel nekaterim velik uspeh in dalo se je skoro misliti, da so razgnani najtežji oblaki iznad ubozega parlamenta. Ali ti upi so splavali jako hitro po vodi, in, če znamenja ne varajo, stojimo danes na slabšem, kakor kdaj poprej.

„Zadoščenja si poišče češki narod sam!“ — tako je zaklical oni dan poslanec Herold v češkem deželnem zboru. S tem je naznanil isto, kar so povedali na istem mestu in na raznih shodih mnogi drugi ugledni mladočeški poslanci in kar oznanja v zadnjem času dan za dnem mladočeško in češko-radikalno časopisje. Najbrezobzirnejša taktika — obstrukcija, in sicer obstrukcija proti gospodarskim predlogom Körberjeve vlade in proti proračunskemu provizoriju, — torej ne proti kakim takozvanim neobhodnim „državnim potrebam“, temveč proti potrebam avstrijskih narodov!

Mi nismo načelni nasprotniki obstrukcije. Kadar je to skrajno parlamentarno orožje zad-

nja obramba v rokah zatirane manjšine, tedaj je to politično in moralno opravičeno in donaša tudi uspehov. Čehom je bil zadan težek in neodpušljiv udarec z razveljavitvijo jezikovnih naredb. Ta udarec jim je zadal minister Clary — in proti temu ministru bi bila obstrukcija, tudi najodločnejša in brezobzirna obstrukcija, popolnoma opravičena. Takrat pa so Čehi omahovali, — in ravno temu omahovanju, temu danes odločnemu, a dan pozneje boječemu in nejasnemu postopanju se imajo morda zahvaliti, da niso dosegli tako popolnega zadoščenja, kakor so ga zahtevali. Dosegli pa so vsaj toliko, da je Clary pal, — in tudi to je bilo mnogo. Zdaj nimajo za obstrukcijo nikakega zunanega povoda več; jedini smoter bi jim moglo biti novo uveljavljanje jezikovnih naredb. Med tem pa so se vršile znane pravne konference, v katerih se je razpravljalo jezikovno vprašanje mirno in stvarno, in naslanjaje se deloma na rezultate teh konferenc — ki niso bili baš veliki — je izdelal Körber načrt jezikovnega zakona in ga je predložil zbornici minoli tork. Tukaj bi se torej nudila Čehom prilika, da zastavijo svoje moči, da parlamentarnim potom dosežejo vresničenje svojih zahtev. V njihovih naporih jih ne bodo ostavili njihovi dosedanja zavezniki, pred vsem ne Jugoslovani, ki so delili doslej zvesto z njimi tisto usodo, ki je prisojena — slovanskim narodom v Avstriji. Čehi so član desnice, celo najvažnejši del njen, in kakor taki imajo v parlamentu moč večine. Čemu torej obstrukcija? Že s samo nadaljno uporabo tega orožja bi se ozna-

čili Čehi sami kot manjšino, proklamirali bi na najjasnejši način razpad desničarske večine.

Neoporečno stoji: če se bode nadaljevala započeta češka obstrukcija, je obstanek dose-danje večine pri kraju. Nemški konservativci so izjavili po svojih glasilih, da nikakor ne mislijo podpirati češke taktike. To se je dalo vedeti že vnaprej. Nič manj umevno ni bilo, da tudi praktični Poljaki ne bodo hoteli kopati groba parlamentu; in, kakor se je pričakovalo, so se izjavili poljski poslanci na svojem lvovskem shodu z vso energijo in jasnostjo, da ne bodo podpirali obstrukcije. Pade torej desnica in v nastalem kaosu izgine parlament.

Slovenci in Jugoslovani sploh imamo v parlamentu nekaj veljave in ugleda samo kot član desničarske večine. Ako sploh moremo kaj doseči, tedaj nam je to mogoče samo, če ostanemo v okrilju sedanje desnice. Premajhni smo in preslabi, da bi mogli delati povsem na svojo roko ali da bi mogli misliti celo na brezobzirno opozicijo, na obstrukcijo. Nas se pozabi in prezre jako lahko — zato imamo dokazov brez števila — ako bi ne iskali in ne imeli zaslombe v zaveznikih, tedaj bi nas pozabili in prezrli še z lažjo vestjo. Zategadelj je za nas obstanek sedanje večine neprecenljive važnosti. Umevno je torej in naravno, da so se zastopniki narodnostnih manjšin, združeni v „slovansko-krščanski narodni zvezi“, izrekli skoro soglasno proti nameravani češki obstrukciji.

A še jeden, in to ne najmanjši vzrok je, ki nam brani, da bi podpirali svoje zaveznike Čeha,

Obdukcija „poštenega literata“.

Zabarikadiral se je bil — svoji oliki primerno — zadnji ponedeljek „pošteni literat“ v „Narodu“ za gromado dihurjev, smrad širčih smetišnic, seksualno perverznih pornografov, babjih nosov in — „frakarjev“ in izza te narodno-napredne družbe je naznanil svetu, da je Koblar literaren tat, češ da je kradel iz „Vrtca“ za „Slov. List“. Stvar se je pa naglo zasukala za „literata“, silno neugodno. Pomnil bode, v koga se je zaletel! G. Koblar je drugi dan priobčil v „Slovenca“ to-le „Poslano“ gosp. Fr. Govekarju, uredniku „Slovenskega Naroda“: „V včerajšnjem „Slov. Narodu“ stoji notica, v kateri se meni podtika, da sem jaz ukradel iz „Vrtca“ one narodne pripovedke, katere je v 16. številki priobčil „Slov. List“. V tej notici stoje besede: „Koblar nima sreče. „Slov. Narod“ mu je dokazal, da je ukradel sam iz „Vrtca“ (l. 1892) štiri pripovedke in blamirani Koblar je moral to tudi priznati“. Ker je domnevanje opravičeno, da ste Vi. g. Govekar, pisali to notico v „Narodu“, izjavljam nastopno: 1. „Slov. Narod“ meni ni nikdar dokazal, da sem jaz ukradel one pripovedke iz „Vrtca“, in jaz tega nisem nikdar priznal. 2. Ko je „Slov. List“ prinesel one pripovedke, jaz niti vedel nisem, da so bile podobne pripovedke sploh kdaj v „Vrtcu“. 3. Pred sodnijo se vam lahko dokaže, da je one pripovedke poslal za „Slov. List“ neki kmet z Iga. 4. Če imate pogum, izjavite se, da ste Vi spisali notico v „Narodu“, v kateri se meni podtika, da sem jaz sam ukradel iz „Vrtca“ one štiri pripovedke, in zagotovim vam, da bodem nato vam, g. Govekar,

javno v listu s svojim podpisom povedal, da ste se nesramno zlagali. Anton Koblar.

Vse je pričakovalo, da bode g. Govekar mož, da se bode prikazal izza grma ter precej drugi dan s polnim imenom podpisan v „Narodu“ priznal se pisca one notice in ponovil obdolžitev tatvine. A ni ga bilo in ga ni. Umoril ga je strah pred § 493. kaz. zak., ki pravi: „6 mesecev do 1 leta“. Ker sedaj g. Govekarja ni več med živimi, zanimalo bode vse slovenske, in zlasti medicinske (!) kroge, ako napravimo danes obdukcijo najboljših literarnih izdelkov pokojnega „poštenega literata“.

S priimkom „Podkrimski“ je priobčil g. Govekar l. 1892. v „Vrtcu“ več narodnih pripovedk. Navedel ni nobenega vira, odkod jih je pobral. Ta molčečnost je trajala osem let. V letošnji 16. številki je pa prinesel „Sl. List“ kopo narodnih pripovedk, poslanih mu od nekega kmeta z Iga. Uredništvo ni čisto nič vedelo, če je naš Ižanec kaj rabil pri spisovanju pripovedk „Vrtca“, ali ne, ter je dalo to narodno blago v list. Toda opazka v listu pri pripovedki „Sveti, sveti Jurij!“, da je nekaj tacega zapisal že škof Hren v svoj dnevnik, je vzbudila osem let spečo vest Govekarjevo. Omenil je nato v „Narodu“, da je on za „Vrtca“ spisal podobne pripovedke po ustnih in tiskanih (Valvasor in dr.) virih, pripomnil pa, da „enakih pripovedk pred njim nihče ni mogel objaviti, ker so ostali med narodom le še pičli ostanki“. Koncem druge svoje notice je pa Govekar celo zapisal, ker smo ga bili mi opozorili na veliko sorodstvo z Valvasorjem, to-le gorostasno trditev: „Če pa je Valvasor spisal tako slovensko pripovedko „Sveti,

sveti Jurij!“, kakoršna je bila v „Vrtcu“, le na dan z njo!“

Odkrito povemo, da imamo glede objavljanja narodnega blaga nekoliko širše nazore o svobodi, kakor g. Govekar. Tu ne gre, če kdo kako narodno pripovedko priobči, da bi potem on vzel monopol in da bi se za njim nihče več ne smel dotakniti dotičnega predmeta v nekoliko drugačni obliki. Naš Ižanec, ki se prav za prav ni ničesar lastil, ker se ni podpisal, je pripovedke podal zelo samostojno in v tako lepem narodnem jeziku, da mu je celo gosp. Govekar priznal, da jih je izboljšal. In vender je privpil g. Govekar, da mu je kmet (on pravi: g. Koblar) storil krivico, da so te pripovedke jedino le njegova last, da bi uzmoviča lahko tožil po § 476. itd. Na ta način bi Govekar lahko dobil v Štrekljevi zbirki narodnih pesmi na stotine literarnih tatov in povodov za razne tožbe.

Vender pa na strani pustimo to vprašanje o svobodi pri narodnem blagu in postavimo se na stališče Govekarjevo ter pogledimo, če se ni g. Govekar pred vsem svetom nekoliko blamiral, ko kriči v „Narodu“ o plagijatih „Slov. Lista“. Tu ne bomo omenjali znane pripovedke o tatu, ki je vpil: „Primate tatú!“, ampak pridemo rajši na dan kar z Valvasorjem, ker to od nas predrzno zahteva g. Govekar sam. Nastopna primera kaže namreč, da g. Govekar v svoji pripovedki o sv. Juriju nima prav čisto nič originalnosti, kaže jasno, da je g. Govekar sam vso ono slavno pripovedko o sv. Juriju za „Vrtca“ predstavil — in toliko nemški zna pri nas tudi kak prvošolec! — iz Valvasorja, in sicer stavek za stavkom.

v njihovi napovedani taktiki. Ta vzrok je gospodarska korist našega naroda. Slovenci ne stojimo gospodarski tako imenitno, kakor Čehi. Za nemarjali so nas in prezirali tudi v tem oziru jako dolgo in na krut način, tako da sedaj ne smemo izpustiti iz rok nobene trohice, ki se nam nudi. Naravno je in ne sme se prikrivati, da gleda narod v prvi vrsti na gospodarske koristi, potem šele na politične. To se je pokazalo nedavno na Štajarskem, kjer so skušali nemški nacionalci z gospodarskimi obljubami odvrniti narod od slovenskih poslancev in se jim je tudi v resnici posrečilo, spraviti v Gradec neko klaverno deputacijo. Čehi mislijo delati obstrukcijo proti investicijskim predlogom, v katerih je namenjenih jugoslovanskim deželam do 400 km železnic. Naš narod se utegne lepo zahvaliti svojim poslancem, ko bi pomagali preprečiti uzakonjenje teh predlog? Odgovor je na dlani in na dlani je za nas torej tudi odgovor, ali imamo podpirati češko obstrukcijo, ali ne.

Res je, da jezikovni zakon, kakršnega predlaga Körber, moravskim Čehom ni ugoden, in da si Čehi v kraljevini ne žele zakona, ki bi utesnjeval njihovo ekspanzivno moč, a, kaj so Čehi brez Slovanstva in brez večine v državnem zboru? Kdo ve, če se bode ugodilo Čehom, kakor se je vsled rabljene sile ugodilo Nemcem? Zato naj bi pa Čehi kmalu uvideli, kje leži blagor njihov in — naš.

Iz državnega zbora.

(Izvirno poročilo.)

Dunaj, dne 8. maja.

Državni zbor se je zopet pokazal občinstvu. Njegova prva seja je bila zelo zanimiva in, če vse ne vara, tudi zgodovinskega pomena za celo Avstrijo. Ob poludvanajsti uri je otvoril predsednik dr. pl. Fuchs sejo. Skoro polnoštevno so bili zbrani poslanci in galerije so bile prenapolnjene, kar svedoči, da je bilo zanimanje za to sejo splošno.

Pred napovedanim dnevnim redom je predložil ministerski predsednik dr. Körber načrte treh zakonov, ki naj bi jezikovni prepir med Nemci in Čehi na Češkem in na Moravskem oblažili oziroma končali. Pojasnjeval je stališče vlade glede teh zakonov v daljšem vsestranski premišljenem govoru, ki je naredil na poslance, izvzemši Čeha, globok vtis. Klical je vse stranke

k zmernosti in miroljubju ter na delo v občni blagor, in povdarjal, da boj, ki traja že tri leta in onemogočuje vsako zbornično delo, ni hasnil nikomur, niti državi niti ljudstvu in tudi ne posameznim strankam. Povsod se kaže le škoda in propad gospodarskega stališča državljanov. Državne blagajne se praznijo in državljani onemagujejo, to pa vsled nesrečne borbe dveh narodov, ki nočeta pojmiti, kaj je enakopravnost. Konečno je pa izrekel ministerski predsednik pomenljive besede, da je vsak konstitucionalizem boljši, kakor vladanje, ki izključuje narode od sodelovanja pri državnem gospodarstvu. To kaže jasno, da nastopi, ako bodo Čehi parlamentarno delovanje po obstrukciji pokopali, absolutizem in — potem slovanskim narodom gorje!

Prvi zakonov načrt, kojega je vlada predložila zbornici, urejuje jezikovne razmere pri c. kr. uradih na Češkem in deli češko deželo v tri dele. V prvi oddelek spadajo oni okraji, kjer se govori le češki; v drugi oni, kjer se govori le nemški; in v tretji, kjer se rabita oba jezika. — V prvem oddelku naj se uraduje in razpravlja le češki, v drugem le nemški, v tretjem pa v onem jeziku, v katerem stranka sama nastopa. Nastavljeni uradniki morajo pa biti jezika onega okraja, kamor so nastavljeni, popolnoma vešči.

Drugi zakonov načrt je namenjen Moravski. Ondi naj bi bila češki in nemški jezik popolnoma enakovrsta, ustna in pismena razprava naj bi se vršila v onem jeziku, kojega rabi stranka, katera se poslužuje uradnega poslovanja, in vsak uradnik mora biti vešč obeh jezikov. Notranji jezik ostane pa, kakor dozdaj, nemški.

Tretji zakonov načrt pa razdeli celo Češko v 10 okrajev, in v teh bi uradovalo 10 okrajnih vlad, vsaka s svojim načelnikom, ki bi bil podrejen neposredno namestniku. Po teh okrajih naj bi se uredili jezikovni oddelki prvega zakona za Češko.

S temi zakonovimi načrti je storila vlada odločilen korak za pomirjenje strank. Ministerski načelnik je naglašal, da se dajo ti načrti izboljšati, ako zbornica to želi, in s tem dal parlamentu priložnost, da začne izvrševati prepotrebno pomirjenje. In Čehi... no Čehi so odgovorili z obstrukcijo. Vložili so 2758 raznih prošelj in dr. Pacak je zahteval glasovanje po imenih o tem, da se tiskajo prošnje v zborničnem zapisniku, da so nujne, itd. Tako se je

prva seja porabila v to, da se je o treh prošnjah po imenih glasovalo.

Glasovanje je pa pokazalo, da so Čehi osamljeni pri obstrukciji. Druga galerija je nastopala s tem, da so ondi v velikih množinah zbrani obrtniki obkladali Čeha z raznimi psovkami in jim dejansko grozili, ker ne puste parlamentu delovati. Krik je bil tako hud in razburjenost tako velika, da je dal predsednik končno galerijo izprazniti.

Tako se je končala prva zbornična seja v veliko veselje razgrajča Wolfa.

Dunaj, dne 9. maja.

Tudi danes je bila zbornica skoraj polnoštevno zbrana, ko je predsednik dr. Fuchs ob polu 12. ure otvoril sejo. Oglasil se je dr. Herold začetkoma seje in protestiral proti temu, da je v zadnji seji galerija Čeha zasramovala, in je zahteval od predsednika, da jih varuje z naprej pred takim postopanjem. Dr. Stransky se je pritožil, da je stranka krščanskih socialcev prejšnji dan Čeha psovala, ker z obstrukcijo onemogočujejo spremembo obrtnega reda. Poslanec Kaiser je rekel, da se Nemcem v praškem deželnem zboru nič bolje ne godi.

Dr. Pacak pojasnjuje, da je galerija v Pragi le ploskala, in izreče v imenu svojih somišljenikov, da se Čehi takih grožnja ne ustraši.

Ko se je zbornica po tej praski nekoliko pomirila, se je pričelo zopet glasovanje o čeških prošnjah po včerajšnjem načrtu.

Ob 3. uri je zaključil predsednik sejo in določil nadaljevanje na 7. uro. Dr. Pacak je končao v imenu Čehov izjavil, da Čehi ustavijo obstrukcijo pri volitvi v odsek za urejevanje kvote in tudi pri razpravi o obrtni noveli.

Večerna seja je bila napovedana, da se volijo poslanci v kvotno deputacijo. To se je zgodilo — iz „Slovanske krščansko-narodne zveze“ je bil voljen vodja Povše.

Bolj kot ta volitev je pa zanimala zbornico vest, da je dr. Engel, dozdani načelnik češkega kluba, to dostojanstvo odložil. Dr. Engel je najbolj previdni češki politik in sicer izvanredno simpatičen človek. Vodil je Čeha previdno in premišljeno, in ker niso hoteli pustiti obstrukcije, je pustil rajši načelstvo, nego da bi bil sokrivec strmoglavljenja zbornice po češki delegaciji. Da je nastala obstrukcija pri prejšnjem ministerstvu, je bilo obče umevno, da se pa nadaljuje zdaj obstrukcija, ko hoče ministerstvo popraviti krivico z jezikovnimi zakoni, je umevno edino le Čehom. Predloge navedenih treh zakonov ne ugajajo niti Nemcem, niti Čehom. Iz tega se pa da sklepati, da je parlament poklican v to, da popravi predloge in se sestavi vzajemno zakon, ki bi ugajal udeležencem. Čehi pa le trdijo, da so razžaljeni in obstruirajo. Pravi vzrok bo pa najbrže le oni, da se bojé za svoje mandate, ker jim doma presedajo radikalci.

Poleg vse odločne obstrukcije so pa vender v večerni seji pripustili volitev v kvotno deputacijo in baje tudi obravnave o obrtni noveli ne bodo preprečili. Ako bodo pri tej točki res opustili obstrukcijo, je zasluga kršč. soc. poslancev, ki so se za to pri Čehih neumorno trudili. Sicer je pa ves parlamentarni svet na nogah, pri delu, da bi se postavil most med vlado in češko delegacijo, in če je Čehom resna volja sodelovati za obstanek parlamentarnega življenja, se bode most tudi zgradil.

Dunaj, dne 10. maja.

Zbornična seja je imela danes navadno podobo. Pričetkom seje je iznenadil antisemit Wohlmeier zbornico s predlogom, da naj se želji Čehov ustreže, in naj se vse njih peticije tiskajo in pridružijo zborničnemu zapisniku, da bo enkrat konec glasovanja po imenih. Nasprotnovali so temu predlogu navadni češki bojovníki: Herold, Kramar in Pacak, rekoč, da imajo pravico, svojo obstrukcijo izvesti, kakor se jim ljubi. Nadaljevalo se je potem duhomorno glasovanje, in ker ni bilo ob 2. uri več toliko poslancev v zbornici, da bi bila seja sklepna, je predsednik sejo zaključil. To je bil najboljši čin cele seje.

Valvasor:

(Ehre des Herzogth. Krain, XI knjiga, stran 539.)

»Im Jahr 1580 war Herr Wolfgang Freiherr von Schnitzenbaum Besitzer dieses Schlosses, der mit Frau Eva von Windisch-Grätz verehlicht und beyde Evangelischer Religion gewest. Dieser hat die Kirche S. Georgii bey dem Schloss Sonekh völlig ausgeplündert, die Glocken aber nebst der Schlag-Uhr dem Schloss zugeeignet.

Obbesagten Herrn von Schnitzenbaums Reit- oder Stallknecht hat bey dieser Kirchen Plünderung das von Holtz geschnittene S. Georgen-Bild hinweg gerissen, in das Schloss getragen, zur Tafel gestellt und ihm eine Kertze mit diesen Crainerischen Worten in die Hand gesteckt: Svete, svetj Juraj; zu Teutsch: „Leuchte, heiliger Georg!“ Weile aber das Bild zu diesem Licht-halten ungeschickt und also das Licht fallen lassen, hat er zu ihm gesagt: Dokler nezhes luzhi dersati, toku moresh ukuhino kuhati poiti, das ist: »Weil du nicht willst das Licht halten, so must du dich in die Küche zum Kochen verfügen.« Worauf er das Bild in die Küche getragen, zum Feuer gestellt und ihm einen Koch-Löffel in die Hand gegeben. Weil aber das Bild zum Kochen eben so wenig als zum Licht-halten geschickt war, sprach er weiter zu demselben: Dokler nezhesch ali nesnash svetite ali kuhati, toku moresh sergan biti. Ist auf Teutsch so viel gesagt: »Weil du weder leuchten noch kochen kannst, must du in das Feuer geworffen werden.« Worauf er das Bild nidergelegt, den Kopf mit einem Beil abgehackt, ins Feuer geworffen und in Brand gebracht. Woraus aber eine grosse Flamme entstanden, so nachmaln den Rauchfang, folgend das Dach ergriffen und endlich das gantze Schloss eingeeäschert.

Allein die Rache blieb bey diesem Reit-Knecht, der Juraj hiess, auch nicht aus, sintemal er wenig Tage nach dieser Brunst unter der Kirchen S. Georgii von den Bauren ermordet worden. Und ist merckwürdig, das ihm ein Bauer, eben wie er zuvor dem Bild gethan, mit einem Beil den Kopf abgehaut.

Nach der Zeit ist diese durch Plünderung gantz entweihte S. Georgen-Kirche im Jahr 1614 den 6. November von dem Laybacherischen Bischoff Thomas Chrön wieder geweiht worden.

Govekar:

(„Vrtec“ I. 1892. str. 52.)

»V tem gradu je živel nekaj baron Volk s svojo ženo Evo. Bila sta ohola neverca, ki sta črtla vzlasti katoliško vero in njene naredbe. Nekega dne staj ukazala celó cerkvico sv. Jurija, ki stoji le nekoliko streljajev proč od gradu sredi gozda, opleniti, zvonova in uro pa prenesti na grajski stolp.

Baronov konjar je pri tem plenu zgrabil sv. Jurija na oltarji ter ga odnesel v grad. Ondi ga je postavil na mizo, utaknil mu mej lesene prste gorečo svečo in upil: »Sveti, le sveti sv. Jurij!« — Ker je pa sveča padla iz neokretne roke svetnikove, kričal je konjar nad kipom: »Ker nečes svetiti, pa pojdi v kuhinjo kuhati!« — V kuhinji je potisnil svetniku kuhalnico v pest, a ker sv. Jurij tudi kuhalnice ni mogel držati, odbil mu je surovi konjar se sekuro najprej glavo, potem roki in nogi, ter ga naposled vrgel v peč.

Ali masčevanje božje in sv. Jurija sledilo je takoj grdemu početju. Pri tistej priči nastane grózen požar: plamen švigne skozi dimnik pod streho in upepeli mahoma ves grad neverca Volka. — A tudi konjarja je zadela zasluzena kazen: malo dni po požaru so ga razdraženi kmetje prijeli, ko je plenil cerkvico sv. Jurija, ubili ga ter mu odsekali najprej glavo, potem še roki in nogi. — Oskrunjeno cerkvico sv. Jurija pa je — kakor nam poroča zgodovina — ljubljanski škof Tomaž Hren v 6. dan meseca listopada 1614. l. zopet blagoslovil.

Podobnost je tako velika, da je le jeden teh dveh slučajev mogoč: ali je „plonkal“ naš „poštteni literat“ (tako nazivlje sam sebe g. Govekar), ali pa je iz „Vrtca“ „preplonkal“ — Valvasor. V zadnjem slučaju zasluži Valvasor, da ga Govekar toži po § 467. kaz. zak., ali pa, da vsaj na zatožno klop posadi novomeškega g. Krajca, ki je Valvasorjeve plagiate ponatisnil.

Pripovedke je konec. „Poštteni literat“ se bo pokopal sam s pomočjo „sv. Jurija“. Kratek, a primeren pa mu bo napis na spomeniku, ako mu prijatelji literati dajo zapisati na grob: Tu počiva stric Blamaža.

Prihodnja seja se poslancem pismeno naznani, — delegacija pa odpotuje v Pešto. Govori se, da se zasedanje drž. zbora zopet prične 17. t. m. Ako tedaj ne bo parlamentarnega delovanja, pričel bo vladati Körber s § 14.

Deželni zbor kranjski.

(Konec.)

V 13. seji je dr. Tavčar pri prošnji kmetijskega društva v Dobropoljah, naj se mu dovoli podpora, napadal to društvo, češ da je pasivno. („Slovenec“ je dobro pojasnil na podlagi števil, da dr. Tavčar ni imel tedaj jasnega pogleda.)

O stavbi deželnega dvorca je poročal dež. odbor, da bode morda zadoščal dovoljeni kredit.

Deželnemu odboru se je naročilo, da priavi vladi naslednji predlog dr. Žitnikov:

Visoka c. kr. osrednja vlada se pozivlje, da pri bodočih obravnavah z Italijo glede nove carinske in trgovinske pogodbe ne vsprejme vinske klavzule in vsekako primerno zviša carino od italijanskih vin na najmanj 30 kron od kvintala.

Glede razširjenja deželnoobranske vojašnice, ki je potrebno, ker hoče ministerstvo za dež. brambo nastaniti v Ljubljani polkovni štab, nadomestni bataljonski kader in tretji bataljon, se je sprejelo: Od c. kr. ministerstva za dež. bran zaželeno razširjalna stavba obstoječe deželnoobranske vojašnice po projektu, ki ga je izdelal deželni stavbinski urad v proračunjenem znesku 360.000 gld. = 720.000 K, se dovoli proti temu: 1.) da državna uprava pri obrestovanju in vračanju 3odstotnega posojila, dovoljenega vsled potresne katastrofe, dovoli olajšave v ta namen, da se pokrije vsako letni, iz gradnje deželnoobranske vojašnice izvirajoči primankljaj. — 2.) Da se 25letna doba pogodbe z nastanitvijo v novih objektih raztegne na vso vojašnico. Da se mestna občina ljubljanska zaveže, plačevati 25 let prispevek letnih 4000 gld. = 8000 kron.

Deželnemu odboru se je dalje naročilo, da da notranjskim občinam, ki so trpele radi žleda, 8000 kron za nakup drevja.

V 14. seji pa je povedal dež. predsednik baron Hein, da je vlada glede razširjenja ljubljanske nižje gimnazije že vse potrebno ukrenila.

Posl. Pfeifer je predlagal: Cesarska naredba z dne 11. jul. 1898. drž. zakona štev. 124 naj bi se premenila. Deželni odbor naj posreduje pri ces. vladi, da merilo obrtnega davka za vpis firme v trgovski register določi potom zakona eventualno ministerske naredbe v krajih z nad 100.000 prebivalcev na najmanj 300 kron, v krajih nad 10.000 do 100.000 prebivalcev na najmanj 200 kron in v krajih pod 10.000 prebivalcev na najmanj 100 kron. Obvelja.

„Dramatičnemu društvu“ se da 6000 kron brezobrestnega posojila, „Glasbeni Matiči“ izredne podpore 12.000 kron in redne podpore 200 kron.

Prošnje učiteljskih društev za ustanovljanje meščanskih šol na stroške dežele, in prošnje občin krškega okraja, naj bi dežela prevzela krško meščansko šolo, so se zavrnila radi slabih gmotnih razmer, istotako prošnja za gmotno zboljšanje učiteljskega stanu.

Proračun normalno šolskega zaklada za l. 1900: znašajo potrebščine 935.866 kron in pokritje 48.196 kron, torej nedostatka 887.670 K.

O zadevi kmetijske šole na Gorenjskem je bil sprejet predlog: Deželnemu odboru se naroča: 1.) Da izdela natančni načrt za to šolo. 2.) Ob enem nastavi natančni proračun vseh stroškov. 3.) Poišče primerno kmečko posestvo, ki bi se na Gorenjskem vzelo v najem. 4.) Da od c. kr. vlade izposluje primeren prispevek za ustanovitev šole. 5.) Da naprosi tudi ljubljanske hranilnice za primerne podpore.

Glede preložitve ceste pri Litiji med Litijo in Šmartnim, se je sklenilo, zaslišati v stvari še okrajni cestni odbor. O vodovodu v Kranju in v Novem Mestu smo sklep deželnega zbora že naznanili.

V 15. seji dne 4. maja je prišel na vrsto deželni proračun. Potrebščina: Dež. zbor

35.728 K, deželna uprava 149581, dež. posestva 18102, dež. kultura (vodne zgradbe, osuševanja zemljišč, vodovodi, govedoreja, vinarstvo, agrarske operacije) 279.123 kron javna varnost 76620, zdravstvo 73.187, dobrodelne naprave 537.853 K, pouk, omika in umetnost 1.148.007 kron, občila 213.000, pripraga in vojaštvo 28100, dež. dolgovi 459.038, razni troški 24.000 kron. Skupna potrebščina se torej proračunava na 2.044.339 K, pokritje na 299.813, torej je nedostatka 2.744.526 K. V pokritje tega nedostatka naj se pobira 4% priklada na užitnino od vina in mesa s prihodkom 290.485 K, dalje deželna naklada od žganja v znesku 840.000 K, naklada od piva 150.000 K, 40% priklada na direktne davke v znesku 1.294.361 K. Drž. prispevek od osebne dohodarine znaša 76.000 K. Nepokritega nedostatka je 93.680 K.

Polanec Luckmann je pri tej priliki želel gospodarskega miru in tudi poslanec Hribar se je z njim strinjal. Poslanec Hribar je šel še korak dalje in je pričel trditi, da so krščanski socialci nesreča za ljudstvo. (Ta mož mora imeti gotovo zelo srečen — žep!) Proračun je bil končno odobren. O streljanju s topiči proti toči se je sprejel poziv na vlado, naj preskrbi, da se bodo prodajali le strelnovarni topiči z varstveno znamko. Sprejela se je dalje resolucija poslanca Lengha, naj se na srednjih šolah v naši deželi vpelje poučevanje zgodovine domače dežele kot obligatni predmet in dodatek posl. Šubica, naj dež. odbor preskrbi primerno učno knjigo. Sprejeta je bila resolucija posl. Pakiža za postajo v Žlebiču, sprejeta dalje resolucija, da se o izogibanju vozov na cestah izdajo skupne naredbe z sosednjimi deželami. Poslanec Ažman je stavil proti žganjepitju naslednjo resolucijo, ki je bila sprejeta: Dež. odboru se naroča, na podlagi zakonskih načrtov iz l. 1884. in 1886. in oziraje se na današnje razmere, izdelati nov načrt zakona zoper pijančevanje sploh in zoper žganjepitje posebej, ter tak načrt predložiti v prihodnjem zasedanju. Ko bi to ne kazalo, naj se deželni odbor obrne do osrednje vlade, da predloži dotični načrt zakona državnemu zboru. Obvelja.

Prošnji županstva v Dragi za izločitev občine Draga iz sodnega okraja kočevskega za pridelitev sodnemu okraju ribniškemu se je ugodilo in sklenil dotični zakon po silnem odporu Nemcev. O viharju radi deželnega kulturnega sveta poročamo v posebnem članku.

V šestnajsti seji, ki je bila danes teden popoldne, se je po mali debati sprejel zakon o dež. kulturnem svetu, nato zakon za zdravstveno službo. Določa se v tem zakonu, da okrožni zdravnik dokaži vsaj dveletno praktično službovanje pri nastopu službe. Definitivno nastavljenim zdravnikom se zagotovi letnih 200 kron aktivitetne doklade. Vsaka vdova dobi ne glede na plačilni razred 800 kron pokojnine na leto. § 9. določa, da se za plačevanje zdravstvenega osobja pobira v občini, kjer ima zdravnik svoj sedež, triodstotna, v drugih, bolj oddaljenih občinah dveodstotna doklada na davke. Druge premembe se tičejo drugih podrobnih določil.

Vsprejela se je novela k lovskemu zakonu, da se zajca ob vsakem času v katasterskih občinah z večjimi vinogradi sme pobijati. Predlog upravnega odseka, da se zajca sploh izloči iz vrste lovske živali, je padel. Dr. Tavčar je imel pri tej priliki precej „fajhten“ govor, v katerem je razkril, da v Poljanah lovi samo z bankerotovanimi kmeti. Končno je bila vsprejeta resolucija, naj vlada pri bodočem ljudskem štetju določi, naj se naznanja materski, ne pa „občevalni jezik“, ter se rešile še nekatere cestne zadeve. Deželni glavar Detela je na to zaključil zasedanje dež. zbora, in sicer to pot prvič samo v slovenskem jeziku. Baron Schwegel je debelo gledal, dr. Tavčar je pa potem napisal na deželnega glavarja napad v „Narod“, a vsi pošteni Slovenci so odločno na strani dež. glavarja z željo, da pri tem ostane vsaj toliko časa, dokler bo Bog dal življenje Schwegel-Tavčarjevi zvezi.

Politiški pregled.

Prihod našega cesarja v Berlin je dal Nemcem najslajše nade in je klub liberalnih nemških poslancev v avstrijskem državnem zboru izrekel zahvalo cesarju, da se je podal v središče vseh nemških želja. Naš cesar je imenoval nemškega cesarja II. maršalom avstrijske vojske, nemški cesar je pa odlikoval kneza Fürstenberga, ki dela pri nas prusko politiko in ki bi rad postal naslednik Körberjev.

V Dalmaciji se je ustanovilo novo hrvatsko politično društvo. Predsednik je dr. Trumbić.

Nemškonacionalni akademiki so na Dunaju pričeli boj proti katoliškim vseučiliščnikom. Na univerzi so jih dejanski napadli. Več dijakov so zaprli.

V Plznu vlada veliko razburjenje proti Nemčiji, ki je po svoji državni zbornici zvišala colnino na plzensko pivo od 4. na 6 mark z utemeljevanjem, da je to pivo „Luksusartikel“. Pričakuje se od avstrijske vlade protikorakov proti nemškim pivom.

Zmaga antisemitov v Parizu. Pretekli teden vršile so se na Francoskem občinske volitve. Stopili so tedaj v boj francoski antisemitje proti židovski socialni klikki Dreyfusardov. Dosegli so v Parizu vspehe, da ni dvomiti, da so ti vspehi obsodba pariškega ljudstva nad prijatelji Dreyfusa. V Parizu zabeležujejo antisemiti najznatnejši vspeh. Najvišje večine so dobili v Parizu, na teh tleh revolucije, tisti možje, katere je židovsko časopisje blatilo z „duhovniškimi hlapci“. Pariz je pričel posnemati Dunaj in dolgo ne bo, ko bo pariški občinski zastop v antisemitskih rokah. Z nacionalisti bode šlo tudi 20 izvoljenih konservativcev in 5 takozvanih „divjakov“, ako se torej nacionalcem posreči pri ožjih volitvah dobiti še 10 sedežev imajo že sedaj antisemitje večino v pariškem obč. zastopu. Andrej Gabršček, pošljite goriško vašo „Sočo“ in njene stare fraze o Židovstvu na pariško razstavo! Hvaležen Vam bode Waldeck-Rousseau in žalostni njegov obraz se bode razjasnil ob „Sočinih“ neumnostih. Pripomniti moramo še nekaj. Anarhisti so pred pariškimi volitvami zažgali cerkev Auber-villiersko. Časopisi ministerstva so drugo jutro naznanjali, da je cerkev zažgal cerkovnik, katerega so aretovali, in veliki lepaki so naznanjali, da so ogenj najeli „klerikalci“ in da je sam župnik podkupil cerkovnika, da cerkev zažge, da bi mogel uspešno agitovati pri obč. volitvah. Volilci pariški tem lepakom niso verjeli in volili so „duhovniške hlapce“, ne da bi se bali, da po liberalnem časopisju radi tega inteligentni Parižani postanejo nakrat „srednjoveško temni“. Židovski manever s cerkovnikom se je pokazal res kot podla laž, izmišljena le za židovske agitacijske namene. Značilno pri tem je, da so francoski in ljubljanski lopovi pri sličnih prilikah v izmišljanju sredstev tako blizo vkup. Parižani se sedaj slovesno pripravljajo na vsprejem dunajskih antisemitov, ki se 20. junija odpeljejo obiskat zmagoslavne svoje brate.

Prusko nasilje. Pruska vlada je zaprla poljsko zasebno višjo deklško šolo, v kateri so se učenke pripravljale k državni skušnji za učiteljice. S tem je zabranjeno Poljakom imeti vzgojiteljice otrok svojega rodu.

V Belgiji sta razpuščeni obe zbornici in nove volitve so razpisane na 27. maja.

V Barceloni so bili veliki nemiri. Dijaki so po ulicah napravili barikade. V Tarasu so ljudje ministra Dato kamenjali.

Iz New Yorka se poroča, da je stričnik Mac Kinleya, predsednika zedinjenih držav ameriških, kapitan Artur Mac Kinley prestopil h katoliški veri.

Domače novice.

Deželni kulturni svet. Ministerstvo je bilo predložilo kranjskemu deželnemu zboru načrt zakona, s katerim bi se ustanovilo namesto „Kmetijske družbe za Kranjsko“ deželno gospodarsko društvo, čegar glava bi bila deželni kulturni svet. S tem je vlada hotela dati trdno podlago razvijajoči se gospodarski organizaciji

kmetov. Pobratima baron Schwegel in dr. Tavčar sta pa namen vlade postavila na glavo in predelala vladni načrt v strankarske namene, tako da bi kulturni svet ne bil podpora kmetom, ampak podpora kranjske slovensko-nemške zveze oz. nemčurstva na Kranjskem. Gospodarska društva katol.-narodne stranke bi pri novem društvu bila izključena in tedaj tudi brez zastopstva v kulturnem svetu, zato bi bilo pa ondi dobro preskrbljeno za celo vrsto nemških zastopnikov, liberalno-narodna stranka bi pa zasedla dež. kulturni svet z zastopniki iz mest in učiteljskega stanu. Po nemškem tekstu zakona bi deželni zbor (in po slovenskem tekstu: deželni odbor!) volil po dva člana izmed kmetijskih poslancev, po dva iz mest in po dva iz veleposestev. Poslanci katol.-narodne stranke bi bili proti temu zakonskemu spačku imeli vpriporiti obstrukcijo v zbornici. Izbrali so mehko pot: posl. Povše je v imenu kluba podal proti zakonu tehtno izjavo in zastopniki kmetov, mej njimi tudi g. deželni glavar pl. Detela, kateri se je pri tej priliki izvrstno držal, so odšli iz zbornice. Brez kmetijskih zastopnikov je pod predsedstvom barona Lichtenberga bil sklenjen novi zakon za — kmete. A tudi nekateri slovenski poslanci Tavčarjeve stranke so čutili, da bode ta zakon le kolomaz za nemški voz, zato pa poslanci dr. Majaron, Hribar, Šubic (načelnik kluba) niso glasovali za novi zakon. Črnernega obraza sta obe ekselenci po sklenjenem zmašilu zapustili zbornico, dr. Tavčar je pa ta teden ukrotil svojo narodno dušo, ko je na Poljanskem ubil divjega petelina. Poslanec Kalan je že v zbornici omenil, da naj nimajo upanja, da bi cesar potrdil novi zakon. Mi bomo o priliki še govorili o deželnem kulturnem svetu, za danes le rečemo: Kmetje se ne štilijo v obrtniške, učiteljske in druge organizacije, nortarji imajo svojo zbornico, advokati in učitelji svoja društva, po katerih branijo svoje interese, zato naj se pusti tudi kmetom svoje društvo v prosep kmetijskih stanovskih koristij. To bode menda izprevidel tudi baron Hein ter poljedelskemu ministru odkritosrčno sporočil: kulturni svet je imel pogreb tretjega reda.

Pozor, slovenska društva! Dne 5. avgusta bodo štajarski Slovenci priredili na Ponikvi, rojstnem kraju Slomškovem, ob stoletnici rojstva tega velikega dobrotnika in prvobornitelja slovenskega ljudstva, velikansko narodno slavnost. Že sedaj vabijo k tej slavnosti tudi slovenska društva po Kranjskem. Slovenska društva naj se že sedaj pripravljajo, da priredimo 5. avgusta na Ponikvi slavnost celokupnega Slovenstva!

† **Ivan Peterca.** V Ljubljani je preminol zaslužni član katoliško-narodne stranke g. Ivan Peterca, tvorničar, posestnik in vodja „Vzajemno podpornega društva“, katerega je s svojo delavnostjo in energijo povzdignil na odlično mesto denarnih zavodov. Pokojnik je bil star le 47 l., zato je njegova izguba tem občutnejša, ker bi bil lahko še mnogo storil za blagor domovine. Pogreb bode danes ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na Dunajski cesti štev. 51. Naj blagi mož, uzor delavnega slovenskega moža, v miru počiva!

Za „Südmärkische Bank“ se je pričela akcija po nemškem časopisju. Kaj naredi slovenska nesloga proti složenemu nastopu Nemcev v tem oziru? Niti ob takih nemških načrtih se slovenska inteligenca ne povrne preko psok na „farje“!

Plače pri magistratu in pri „Slaviji“. Piše se nam: V zadnjem času dosegel se je za magistratne uslužbence znaten gmotni vspeh. Najprvo so se regulirale plače uradnikom, potem slugam in končno sedaj še pomožnim uradnikom. Prav je, da so se primerno draginji zvišale plače. Ali čudom se moramo čuditi, da Ivan Hribar uradnikom banke „Slavije“ kot njih ravnatelj sam ne zboljša plač, ker je itak vse od njega odvisno. Vzrok tiči, mislimo, v tem, da g. I. Hribarju kot ravnatelju banke „Slavije“ nič kaj ni všeč posegati v svoj žep, katerega polni vsako leto s 30.000 kronami. No, z denarji davkoplačevalcev se lažje gospodari, kakor pa s svojim, ker prvega ne zmanjka, drugega je pa škoda.

Moravski župan g. Toman je dobil nezaupnico od občinskega odbora s tem, da je večina odbornikov odstopila. Seje vsled tega niso mogoče, a kaj se za to briga g. Toman? Vsedel se je na nezaupnico in raz tega častitega sedeža hoče vladati moravsko občino. Da bi odstopil, ne gre, ker je bolj trde kože.

Shod v Tržiču. Poroča se nam iz Tržiča: Katoliško politično društvo v Ljubljani je sklicalo pri nas na nedeljo 6. t. m. javen shod, ki se je vršil na vrtu gostilne „na Skali“. Shod je bil v prvi vrsti namenjen kmetom iz tržiške okolice. Na dnevnem redu so bile: gospodarske razmere, vzlasti združništvo. Prišlo je mnogo zaveznih mož iz tržiške fare in sosednjih župnij. Iz Ljubljane je prihitel k shodu vlč. g. deželni poslanec in kanonik Kalan. V svojem jedrnatem nad uro trajajočem govoru je pozivljaval navzoče gospodarje k združevanju, ki je nujna potreba v današnjih dneh, ko preti gospodarski propad od raznih strani. Ko bi bili kmetje vsaj kakih 20 let preje združeni v gospodarskih združenjih, bi se jim sedaj ne bilo bati nikakega poloma. Toda pregovor pravi: bolje enkrat, nego nobenkrat. Narisal je nadalje slabe posledice največjega sovražnika ljudskega, liberalizma (militarizem, vedno večji davki i. dr.), ki je ločil človeštvo od Boga in postavil načelo, da se v javnem življenju ni treba postaviti na podlago božje postave. — Kratko je popisal žalostne razmere, ki vladajo že nekaj let v državnem zboru, kjer sedi večina takih poslancev, ki nimajo nič srca za ljudstvo, ki jih je poslalo v zbornico. Ti poslanci, ki ne poznajo kmetijskega življenja, ne njegovega trpljenja, raje zapravljajo dragoceni čas s prepiri in drugimi neslanostmi, nego bi pomagali bedi ljudstva. — Tudi v deželnem zboru niso razmere najboljše. Tu je volilni red tako pristrižen, da ne more priti glas volilcev do one veljave, ki bi jo moral imeti. Največja krivica je gotovo ta, da ima 460.000 kmetov 16 poslancev in 96 veleposestnikov 10 poslancev. Zatorej ni upati preje zboljšanja, dokler se ne pomnoži število zastopnikov kmetijskega stanu, česar se pa Nemci, ki imajo zvezo z liberalnimi Slovenci, zelo boje. Govornik pozivlja navzoče, naj se vsikdar poslužujejo volilne pravice, ker je to njih dolžnost, in jim še enkrat priporoča, naj se vedno bolj združujejo, ker le v družbi je moč. Po tem govoru, ki je bil sprejet z navdušenjem, je govoril g. ravnatelj F. Sajevec iz Ljubljane, ki je v daljšem govoru opisoval koristi posojilnic. Nasvetoval je zbranim kmetom, naj tudi oni ustanove v tržiškem okraju posojilnico in hranilnico, ki bo brezdvomno vrlo dobro vspevala. Po končanem govoru se je zaključil javni shod, čegar koristi se bodo kmalu pokazale. Že v nedeljo se je v to svrhu izbralo nekaj mož, ki se bodo kmalu sešli in vse potrebno ukrenili, da dobimo čim preje potrebno posojilnico. P.

Pameten nasvet. Vsem Slovencem naj bodo v resno premišljevanje naslednje besede „Slovenca“: Naše stremljenje glede zbližanja Hrvatov in Slovencev bodi realno. Ne s frazo, temveč z delom bomo v tem oziru napredovali. 1.) Učimo se hrvatskega jezika, oziroma Hrvati slovenskega. 2.) Organizujmo našega seljaka v gospodarskih združenjih in se glede kooperacije na gospodarskem polju posvetujmo skupno Hrvatim in Slovencem. 3.) Ne izgublajmo časa z razpravami o državnopravnih vprašanjih glede Dalmacije in Bosne in slovenskih dežel, ako se še ne dajo realizovati, temveč se medsebojno spoznavajmo in se v gospodarski organizaciji zbližajmo. Ustvarimo gospodarske in duševne vezi med narodom, ki stanuje od južnih Alp tja doli do črnogorskih in srbskih meja, in storili smo za našo bodočnost več, kakor z učenimi razpravami o naših naravnih in historičnih pravicah. To bi bila po našem mnenju prva naloga za končno rešitev slovensko-hrvatskega vprašanja. Na delo tedaj za zjedinenje hrvatsko-slovenskega naroda!

Organizacija slovenskih županov. Danes se je vložila prošnja za društvo županov v političnem okraju radovljiškem.

Tržaški novi župan. V sobotni seji tržaškega občinskega sveta oziroma dež. zbornice

poslancev je bil izvoljen županom oz. dež. glavarjem dr. Scipijon vitez pl. Sandrinelli, I. podžupanom pa žid dr. M. Luzzatto, II. podžupanom pa Edgar Rascovich, znani renegat, ki škili, misli in dela za blaženo Italijo.

Boj Slovencev z nemškim kapitalom. Sodišče ni registriralo pravil celjske slovenske zadruge „Merkur“, katere se vsi nemški celjski trgovci boje in proti kateri je svoj čas zabavljajal tudi dr. Tavčar. „Merkur“ se pa vender le otvori kot trgovinska firma. Prostori so dodelani in blaga ima že dovolj. Bog daj srečo velevažnemu podjetju!

Slovenske predstave ob meji. Slovenska predstava v Mariboru bode zopet jutri. „Bratno in pevsko društvo Maribor“ bode igralo „Požigalčevo hči.“ — Čitalnica v Brežicah priredi jutri burko „Tat v mlino“.

Drobne novice. Knezonaškofom solnograškim je bil izvoljen pom. škof Janez Katschthaler. Knezonaškof je star 68 let. — Šestletnega brata ustrelil je v glavo pri Bajti v Kanalski Idriji 12leten deček. — Tovarna za sladkor na Primorskem se namerava ustanoviti v Červinjanu. — Štajarski Nemci se v znani svoji pravičnosti silno upirajo, da bi postal v Gradcu višji državni pravdnik mož, zmožen slovenskega jezika. — Celjski župan je zopet postal znani Stiger, podžupan pa Rakusch. — Medveda so ustrelili lovci kneza Windischgraetza v kamniški Bistrici. — Letos bode v duhovnike posvečenih 5 Slovencev iz celovškega bogoslovja. — Gosp. Okič, urednik „Kneipp Blätter“ v Wörishofenu, slovenski rojak, bode pričel izdajati slovenski „Kneippov list“. — Na posestvu g. Arsenga v Slov. Bistrici so odkrili bogate žile premoga. Neka belgijska družba bode ondi kopala premog. — Ljubljanska tvrdka Vidic & Comp je kupila Motonijevo opekarno in zemljišče v Zilski Bistrici.

Krakovska rokovnjaška obsojena. Znano Marijo Lavriho „Tondlno“ iz Kladeznih ulic št. 4 v Krakovem je obsodilo ljubljansko sodišče v 4mesečno ostro ječo s postom vsakih 14 dni. Ukradla je neštete reči, kakor srebrnih žlic in drugih pripravnih rečij; imela je celo ponarejene ključke. Neko delavko je ogoljufala za 30 K. Vsakovrstnih tatvin je bila obdolžena, za katere niso vedeli, kdo je bil, in tako je sodnik na podlagi teh tatvin in goljufij obsodil to jako nevarno tativo v zgoraj omenjeno kazen.

Velik požar je nastal dne 6. t. m. pri Pavlu Povšetu na Žebniku pri Radečah ter mu v kratkem času vpepelil hišo in gospodarsko poslopje. Ljudje so bili toliko zbegani, da na rešitev pohištva nihče mislil ni. Ko so bila poslopja že vsa v ognju, došel je obče spoštovani g. J. Ravnikar ml. na lice mesta, ter s svojim pogumnim obnašanjem in uzornim poveljstvom dovedel ljudi do tolikega poguma in vstrajnosti, da so prizadetemu rešili živež, živino in pohištvo. Vsa čast mu! Radeško gasilno društvo je pa ta dan praznovalo, kajti niti eden gasilec ni bil pri požaru. Pa, kdo bi jim zameril, saj je bila ta dan nedelja!

Nagle smrti je umrl v Trstu dne 3. maja g. Valentin Demšar, avstro-ogerski konzul v Solinu. Zadnje dni se je mudil v svojem rojstnem kraju v Poljanah. V Trstu je obiskal svoje sorodnike, kjer ga, je že prebolehnega, prihitela smrt v 64. letu starosti. Svetila mu večna luč!

Lurško Mater Božjo pod Rožnikom, na kateri se je izvršilo bogoskrunstvo, kakor smo poročali, in katero je popravil kipar g. Rovšek, je minolo nedeljo ob navzočnosti neštevilnega ljudstva vnovič blagoslovil frančiškanski župnik gosp. P. Hugolin Sattner. Proti bogoskruncema Kvasu in Škrlju se bo sodnjska razprava vršila v sredo teden dopoldne pred ljubljanskim deželnim sodiščem.

Celje. Dr. Janez Stepischnegg, Wolfov tast, zapusti Celje in se naseli v Celovcu.

Roparji so obiskali trg Pilštajn na Štajarskem. Prišli so najbrže čez Sotlo s Hrvaškega. Poskušali so brezvspešno, da bi vlomili v župnišče, ter potem pri poštarju in trgovcu Matevžu Zupančiču, na obeh krajih so bili prepodeni. V bližnji vasi Lesični so iz neke prodajalnice od-

nesli precej blaga. Poskušali so še pri večih hišah in vse kaže, da je moralo biti več oseb. Sodijo, da so bili to najbrže kaki hrvatski cigani.

Slovanski časnikarski kongres bo letos meseca decembra v Dubrovniku.

Iz trgovskih krogov se nam piše: Načelstvo gremija trgovcev v Ljubljani se je jako trudilo, da so bile prodajalne med pogrebom g. Mahra, lastnika nemške trgovske šole, zaprte. Da se pa gremij za nedeljski počitek trgovskih nastavljenecv popolnoma nič ne zanima, je ob žalovanja vredno, kajti sedaj ima vsak najnižji stan nedeljski počitek, le trgovina, katera hoče biti „napredna“ — je pri tem nazadnja!

Novo godbo v Ljubljani je sestavilo tukajšnje ognjegasno društvo. V nedeljo je godba prvokrat se pokazala na cesti. Vpoštevaje kratko dobo, v kateri so se večinoma mladi fantje učili godal, moramo reči, da je še precej dobro nastopila. Kar pa daje godbi posebno vrednost, je „bandafirar“ Baraga. Sedaj mu kupujejo konja, ker če hodi po tleh, zakrije s svojo obsežnostjo vso prvo vrsto godcev.

Osebnosti. Umrli je v Ljubljani vodja trgovske šole ces. svetnik Ferdinand Mahr. Bil je občesposlovan. — Pri usmiljenih bratih v Št. Vidu na Koroškem pa je umrl dekan šmohorski monsignor Jožef Fric. — V nunskem samostanu v Škofji Loki je umrla č. g. M. Terezija Jalen, ki je kot učiteljica redovnica delovala nad 40 let. Dalje je umrl tudi g. Karol Zorè, slovenski Salezijanec. — Poštna kontrolorja sta postala gg. Jernej Grošelj in Leopold Verhovec. — Sodni pristav dr. Štefan Kraut je imenovan okrajnim sodnikom v Logatcu.

Prvi maj v Gradcu. Kako razumejo svobodno voljo nekateri „sodruzi“, pokazali so dne 1. maja v Gradcu. 400 kovinskih delavcev je prišlo ropotat pred Platzerjevo delavnico, ker iz te delavnice delavci niso hoteli 1. maja krasti dragocenega časa sebi in gospodarju in na ljubo socijalno-demokratskima vodjema. Ko se je mladi Platzer pokazal iz delavnice, so padli sodruzi po njem in ga pritiskali ob steno. Mlada žena je v strahu priletela za njim, a sodruzi so po ženski padli z nožmi. Stari Platzer se je vrgel mej suroveže in jim iztrgal žrtvi. Zato so mu zgubitelji svobode pobili 12 šip, jeden pa se je vkral v hišo in v kuhinji napal ženo starega Platzerja. Kako prijetno bi bilo, s takimi ljudmi živeti v svobodni socijalno-demokratski državi!

Za slovenščino. Poštno ravnateljstvo v Trstu je izdalo okrožnico na podrejene urade, v kateri zahteva zaznanila, v katerem jeziku so sestavljeni pečati, napisi, itd. Tudi dež. fin. ravnateljstvo je izdalo isti odlok. Laški listi zabavljajo.

O Aškercu je tudi „Soča“ prišla do pričanja, da v njem ni dramatika. O njegovih najnovejših dramah pravi: „Tri drame, ki so obogatile slovensko dramsko književnost po številu, po kakovosti seveda nikakor ne, kajti prinesle niso niti jedne nove ideje, niti jedne nove misli.“ Ali je „Soča“ tudi uničevalka „poštenih literatov“?

Književnost.

„Izvestja Muzejskega društva“ obsegajo v 2. sešitku posebno izvrstno stvarino. V. Steska podaje obširno zgodovino ljubljanske „Akademije delavnih mož“, S. Rutar opisuje „Ajdoški zid pri Vrhniku“, M. Sitar „Dve stari cerkvi sv. Petra na Kranjskem“ in A. Kobljar je zbral po arhivih zanimive podatke o starih kopališčih na Kranjskem. Dalje objavlja A. K. dve času primerni črtici „Grofinja Ana Katarina Zrinjska in ljubljanske klarise“ ter „Plače kranjskih deželnih uradnikov in uslužbencev l. 1730“, P. Walter Šmid pa podatke o rodovini „Paul pl. Nagerschigg“. — Prijateljem domače zgodovine „Izvestja“ toplo priporočamo.

„Mittheilungen des Museal-Vereines für Krain“, II. und III. Heft, so tudi izšle ta teden. Odlikujejo se s tem, da so jih spisali zopet sami Slovenci. Vsebinska je tehtna. Fr. Komatar podaje regeste listin bistrskega samostana po

nekem rokopisu dunajske dvorne knjižnice. Potem kritikuje prof. Seidl članek dr. Kramarja o „Terra rossa“ in precej nato v drugem članku ravnatelj dr. Kramar temeljito potolče prof. Seidla, očitajoč mu površnost in nevednost. Na koncu F. S. obširno ocenjuje več nemških publikacij o kranjskem domoznanstvu.

Razne stvari.

Zopet ritualni umor? Poročali smo, da je bil na zelo skrivnosten način umorjen v Konitzu na Pruskem 18letni gimnazijec Winter. Prijeli so nekega juda z imenom Izraelski, ki se sicer izgovarja, da onega dne, ko se je izvršil umor, ni šel iz hiše, čemur pa oporeka njegova žena. Ljudje so ga videli iti z vrečo, a on ne more točno povedati, kaj je nosil v vreči. Ostanke umorjenega Winterja, ki je bil razrezan na kose, so našli raztresene po okolici mesta Konitz. Dokazano je po berlinskem, nalašč tja poslanem veščaku, da je bila iz mrtvega trupla iztočena vsa kri in da je bila mladeniču odrezana glava, predno je bil razrezan na kose. Neka judovska družina je obdolžena, da se je izražala, da Wintra ne čaka nič dobrega. Ti judje svoje izpovedbe nočejo izreči pod prisego, toda dve drugi priči sta izrekli to pod prisego. Prijeli so tudi nekega Žida Klebsa, židovski klavec Moric Luchs je ušel iz Konitz, da ga ne bi mogli zaslišati. Vlada je razpisala nagrado 20.000 mark onemu, ki odkrije krivca groznega umora, državni pravnik tudi sam razpisuje v isti namen 6000 mark, neki drugi meščan pa je tudi v ta namen razpisal 10.000 mark. Železniški uradnik Dressler je povedal, da sta bila nekaj časa pred umorom v Konitzu rabin Rosenbaum in trgovec Jonas. Ta dva sta bila nagloma zaslišana, a nista izpovedala jasno, kaj sta delala v Konitzu. Njujine izjave se križajo, zato so ju zaprli. Razburjenost mej ljudstvom je velikanska. Orožništvo so morali pomnožiti.

Hugon Badalič. Znani hrvatski pesnik, literat, pisatelj in učenjak, ravnatelj Hugon Badalič je bil v ponedeljek v Zagrebu pokopan. Nagrobni govor je imel dr. F. Harambašič. Badaličovo delovanje se je začelo l. 1874. v hrvatskem literarnem časopisu „Viencu“. Blag mu spomin!

Požar v Ottavi. Ta slavni grad Kanade je postal skoro ves žrtev plamena. Deset tisoč ljudi je ostalo brez strehe. Samo material tovarniški, ki je zgorel, je vreden 10 milijonov dolarjev. Požar se je raztezal na pet milj daljave. Angleži pravijo, da so Ottavo zažgali Irci, ker je iz Ottave odšlo mnogo prostovoljcev na boj proti Burom.

Lakota v Indiji je grozna. Celo živini nimajo dati potrebne hrane. V okrožju Bombaya je od 1.300.000 glav živine poginilo 1 milijon. Ljudje mro za kugo, kar jih pa ostane pri življenju, trpe silno lakoto. In angleška vlada isti hip troši milijarde za prelivanje nedolžne krvi v Južni Afriki, namestu da bi v Indiji dala kruha ljudem, ki so toli „srečni“, da so pod njenim varstvom.

Zamorcem roke odsekaval je neki belgijski častnik v državi Kongo. To zverinsko kazen je v belgijski zbornici razkril poslanec Lorand in povedal, da je dotični častnik odsekal roke nad 1300 zamorcem. Zunanji minister Favereou ni mogel na to ničesar odgovoriti.

Nagajiv jetničar se je neprosto voljno poslovil od genevske jetnišnice, v kateri je zaprt Lucheni. Ravnatelj Perin mu je odpovedal službo, ker sta oni dan vsled ječarjeve nepaznosti ušla dva kaznjenca. Da je ječar ravnatelju pred odhodom jedno zagodel, pustil je zadnji večer svoje službe odprta vsa vrata ječ in izhodov. Čez noč bi bili kaznjenci lahko prišli na svež zrak in bi se bil celo Lucheni poslužil priložnosti, a neki kaznenec je bil toliko „pošten“, da je tekel povedat ravnatelju, kako presenečenje se mu pripravlja, in tako se odslovljeni ječar ni mogel veseliti vspeha svoje nagajivosti.

Električno razsvetljavo dobi letos mesto Waidhofen, ki je znamenito letovišče. Električna luč bode po ceni, ker se bode vodna moč dobila na reki Ibbsi poleg mesta.

Vezuv je pričel bljuvati s toliko silo, da se lava že davno ni izlivala v toliki množini. Prebivalci mest okolu Vezuva so v silnem strahu.

Najnovejše vesti.

Javen ljudski shod priredi jutri ob 3. uri popoldne „Slov. katol. delavsko društvo“ v Sostrem pred cerkvijo.

„Slovenska krščansko-socijalna zveza“ vabi tem potom svoje člane k pogrebu g. Ivana Peterce, ki bode danes ob 5. uri popoldne. Društvo se pogreba udeleži z zastavo.

Dunaj. Cesar ni vsprejel demisije češkega ministra Rezeke.

Pariz. Za ožje občinske volitve so se proti antisemitom združili republikanci, socijalni demokratje in židje.

Na Španskem so se v raznih mestih primerile demonstracije. Orožniki so morali streljati. Minister Sevilla bode skoro gotovo odstopil.

Vojna v južni Afriki. Angleški general Roberts naznanja, da so Angleži prekoračili reko Zand in da se jim Buri brezvspešno ustavljajo. General French se je združil z Robertsom, divizija generala Brabanta pa z armado generala Rundle. Jeden del Angležev je zasedel Winburg, kjer je bilo že nedavno središče burske armade in sedež oranjske vlade. Mafeking nikakor še ni prišel Angležem v roke. Roberts bi silno rad postal zanimiva oseba, zato je brzojavil, da je odkril atentat proti svoji osebi. Buri so zapustili Ladybrand. Svoj tabor so Buri premestili v Clocolan. Zasedli so baje ugodne pozicije ob prelazu Mequatling. Generala Rundle in Brabant čuvata ceste v Winburg in Ladybrand.

GLASNIK.

Socijalna demokracija polaga račune!

Socijalna demokracija je položila račun o denarju za stavkujoče delavce na Češkem. Prišla je bila v to, ker pritisk časopisja v ta namen ni bil neznaten. Dosedaj socijalna demokracija o svojih fondih ni polagala računov. Prav bi bilo, da vsaj tak račun, kakršnega je položila o denarju za stavke, položi delavcem tudi o vsem, kar dobiva od žuljavih rok. Seve, bilo bi ji priporočati večje jasnosti, kakor je pa v računu, pri katerem naj se tudi mi nekoliko pomudimo, če bode tudi Kristan vpil v kazini: „Kaj brigajo krščanske socijalce naši računi!“

Oglejmo si račune:

V računu za Ostrovo-Karvin je zabeleženo za referente, ki so govorili v ondodnih zborovanjih, 1654 kron 34 vin. Za delegate takozvanih rudarskih komisij t. zv. „Gewerkschaftscomission“, ki prav za prav niso imele opravila v okrožju stavke, se je dalo 1677 kron 82 vin., za zborovanja združenih delegatov 626 kron. 50 vin. porti, brzojavi in telefonske pristojbine 550 kron 96 vin. in poleg tega je še pod naslovom „agitacija“ znesek 2392 kron 09 vin. Za kako „agitacijo“ je bil pač porabljen ta znesek? Vodstvo molči. Iz zgorajšnjega računa se vidi, da so posebej zabeleženi izdatki za vse možne stroke agitacije, celo za zborovanja, zato si je težko misliti, kaka bi bila agitacija, ki je brez druge opombe v računu samo z 2392 kronami 19 vin. Za kake brzojavke in telefonske pristojbine se je porabilo 550 kron 96 vinarjev? Morda vender ne za dr. Adlerjevo „Arbeiter Zeitung“? Škandal bi bil, ko bi socijalna demokracija denar, ki je bil določen samo za podporo stavkujočih, porabljala za poročevanje „Arbeiter Zeitung!“

V izkazu za severno-zahodni češki revier je zabeleženo pod točko „dijete in vožnje“ — 3837 kron 46 vinarjev, telefonskih pristojbin 203 kron 80 vinarjev, brzojavi 73 kron 63 vin. Ali so prejeli stavkujoči dijet 3837 kron 46 vin. ali so stavkujoči to svoto zavozili? Značilno je, da za zborovanja, kancelijske potrebščine, ki igrajo v izkazu za Ostrovo-Karvin ulogo s

600 kronami 56 vin., ni v tem izkazu nobene svote!!

V izkazu za Falkenavo so dijete za delegate naznanjene s 542 kronami 90 vin., „agitacija“ s 342 kronami 90 vin. in poleg tega še „Razne in agitacijske potrebe“ 332 kron 84 vin. Tako je samo v tem okraju „agitacija“ požrla 600 K. podpornega denarja. Zakaj so pač izdatki za agitacijo tu naznanjeni v dveh točkah? Tudi točka „razno“ z 221 kronami 03 vin. v izkazu za Niršavo bi potrebovala pojasnila!

Ako vse ravnokar omenjene svote seštejemo, dobimo svoto 12.456 kron 27 vinarjev, ki je došla izključno samo za podporo stradajočim stavkujočim delavcem, ki se je porabila za vse druge najrazličnejše stvari, ako so sploh podatki v računu resnični in ako stavkujoči rudarji ne bodo imeli proti predloženemu računu marsikaterih drugih pomislekov in dvomov. V računih ni zabeleženo onih 8000 kron, katere so za pravno varstvo poleg podpor snedli soc. dem. židovski advokati, dasi sta se delavcem onudila dva češka advokata, da jim v bedi dasta pravno varstvo zastonj. A delavcem so se zdeli židje slajših besedij! Da je v te račune nujno potrebno podrezati, je dokaz račun za Kladno, ki pa ima v izdatkih samo podpore stavkujočim delavcem in niti jedne točke ne za dijete, vožnje, brzojave, telefon, zborovanje delegatov i. t. d.

Delavci, ki hočejo videti, naj ne poslušajo samo praznih fraz socijalnodemokratskih voditeljev, ki se od delavskih žuljev rede in žive, ampak poslušajo naj tudi glasove iz tabora, ki je tudi delavski tabor, v katerem se pa ni še nobenega delavcev ogoljufalo za trdo prislužene krajcarje. Socijalni demokratje naj pometajo pred svojim pragom, predno se s psokami spravljajo na krščanske socijalce! Delavci, sodite brez predstodkov in spoznali bode kje je nesebična skrb za delavca!

Listnica uredništva. P. v Trstu: Uredništvo mora vedeti ime dopisnikovo. — Čemšenik: Prvi del je za „Danico“, glede drugega dela pa bi stvar dopisi ne pospešili. Delo je na mestu! — Dopisnikom se priporočamo za dopise!

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. maja 1900. leta.

Proga 60z Trbiž. Odhod iz Ljubljane juž. kolodvor. Ob 12. uri 5 m. po noči osebni vlak v Trbiž. — Ob 7. uri 17 m. zjutraj. — Ob 11. uri 51 m. dopoludne. Ob 4. uri 6 m. popoldne. Ob 7. uri 9 m. zvečer osebni vlak v Jesenice.

Proga iz Trbiža. Prihod v Ljubljano južni kolodvor. Ob 5. uri 15 m. zjutraj osebni vlak iz Trbiža. — Ob 7. uri 45 min. zjutraj osebni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m. dopoludne osebni vlak. — Ob 4. uri 38 m. popoldne. — Ob 8. uri 51 min. zvečer.

Proga v Novo Mesto in Kočevje. Osebni vlaki: Ob 6. uri 54 min. zjutraj, ob 1. uri 5 min. popoldne, ob 6. uri 55 min. zvečer.

Proga iz Novega Mesta in Kočevja. Osebni vlaki: Ob 8. uri 21 min. zjutraj, ob 2. uri 32 min. popoldne in ob 8. uri 48 min. zvečer.

Odhod iz Ljubljane, državni kolodvor v Kamnik. Ob 7. uri 28 min. zjutraj, ob 2. uri 5 min. popoldne, ob 6. uri 50 min. in ob 10. uri 20 min. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih.

Prihod v Ljubljano, državni kolodvor, iz Kamnika. Ob 6. uri 49 min. zjutraj, ob 11. uri 6 min. popoldne, ob 6. uri 10 min. in ob 9. uri 55 min. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. (1)

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje
Preobleke. Popravila.
L. Mikusch,
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.
Najnižje cene

Lepo stanovanje

s krasnim razgledom se odda s 1. avgustom v Gradišcu št. 15. — Stanovanje ima tri sobe, kuhinjo in shrambo za jedila. 22 (1-1)

Slovenei pozor!

Zahtevajte povsod

nogavice, rokavice,

jopiče in vse vrste

pletenin iz

D. Hribar-jeve tovarne

To domače blago je
trpežno, ceno in se
kosá z vsakim drugim
izdelkom bodisi ka-
tere koli konkurence.

Slovenski trgovci.

„Slovenski List“ se prodaja v Brusovi (Štefeti) prodajalnici pred Škofijo in pri g. Podrekarju na sv. Jakoba trgu. Številka po 14 h.

Letovičarjem!

V župnišču na Dobrovi pri Ljubljani se dve čisto prenovljeni sobi z lepim razgledom za to poletje v najem oddasti. — Vožna pošta v Ljubljano vsaki dan. 21 (3-1)

Domača umetnost!

Domača umetnost!

Podobarski in pozlatarski atelje

Andrej Rovšek

v Ljubljani Kolodvorske ulice št. 22

v hiši gospé Wessner-jeve

se priporoča prečistiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila za izvrševanje vsakovrstnih, strogo po umetnostnih načelih izgotovljenih lesenih oltarjev v raznih slogih, kipov in svetniških soh od kamena, marmorja, gipsa ali lesa itd.

10 (10)

Priznalno pismo:

Blagorodni gospod! Altar presv. Trojice, katerega ste naredili za tukajšnjo župno cerkev, je pravi umotvor ter kaže, ne samo v celoti, temveč tudi v svojih posameznih delih lepo pravilnost, solidnost in trpežnost. Na opazovalca napravlja izvanredno prijeten utis in hvali svojega mojstra. Vsled tega Vam izrekam svojo popolno zadovoljnost in zahvalo ter si štejem v dolžnost, da Vas svojim sobratom kar najtoplejše priporočam za podobno delo.

Z odličnim spoštovanjem Vam udani

Martin Poljak,
župnik

Ajdovec, 20. okt. 1899.

Rodbini Fran Peterca in Karol Pollak naznanjata s potrtem srcem, da je iskreno ljubljani sin, brat, svak in stric, gospod

Ivan Peterca,

posestnik, tvorničar in vodja Vzajemnopodpornega društva,

sinoči ob pol 7. uri v starosti 47 let, previden s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega rajnika bode v soboto, dne 12. maja, ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na Dunajski cesti št. 41.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v frančiškanski cerkvi.

Pokojnika priporočamo v blag spomin.

V Ljubljani, dne 11. maja 1900.

Národna trgovina z delikatesami s pivom, raznimi vini itd.

se je otvorila 21. aprila

na Dvorskem trgu št. 3, pod „Národno kavarno“.

Oprava in slikarije izvedene so v secesjonistiškem slogu.

Za dobra in vedno sveža jedila ter pijače se bode vestno skrbelo.

— Cene zmerne. —

Za mnogobrojen obisk se priporoča za zagotovilo točne in realne potrežbe
18 (3—3) z odličnim spoštovanjem

Fran Krapež.